

Strēlnieku varonības gaismā

Date : 09/11/2020

Mīlot šo zemi - Latvijas valsti, mēs gribam būt īsteni tās pilsoņi, kam pienākums zināt vēsturi, godināt latviešu strēlniekus, kuri aizstāvēja mūsu tēvu zemi, jaundibināto valsti, kad to apdraudēja ienaidnieks.

Katram novadam ir bagāta vēsture, bet Jēkabpils novadam īpaši ir 1914.-1919. gadi, kad likteņupe Daugava bija frontes līnija, kad Daugavas piegulošo pagastu saimniecības tika "noslaucītas" līdz pamatiem no zemes karadarbības rezultātā.

Mūsu novadā Atbrīvošanas karā (1919. g.) ir zināmas divas lielākās cīņu vietas, kur risinājušies vēsturiski, leģendāri notikumi. Tās ir 1919. gada 3. oktobra cīņas, kad latviešu strēlnieki, rītausmā forsējot Daugavu, sāka Latgales atbrīvošanu no lieliniekiem. Tās notika pie Dignājas muižas, kur vēl šodien krastmalas krūmājā redzamas kara pēdas. 12 latviešu strēlnieki, forsējot mūsu Likteņupi, krita no ienaidnieka lodes. Asins krāsā iezīmējās Daugavas viļņi. Kas norima kauja par Līvānu atbrīvošanu, 12 strēlnieku mirstīgās atliekas tika apglabātas Dignājas pagasta Slīterānu kapsētā (labajā stūrī). Vēl joprojām nav sazīmēta tā istā atdusas vieta. Strēlnieku vārdi ir iekalti Līvānu brīvības cīnītāju pieminekļi.

Otra svarīgākā cīņu vieta novadā ir Biržu kaujas vieta, kurā varonību izrādījuši pat vietējie iedzīvotāji, apbruņojušies ar medību bisēm. Savās atmiņās par šo kauju, kapteinis Kurmis, kurš toreiz bija Biržu kauju komandieris un vadīja kauju, īpaši izceļ divu 14 un 16 gadīgu zēnu, A. Rupmeja un Ed. Kupča nopelnus - viņu drosmi, uzņēmību un pašai ziedību. Puiši ienaidnieka acu priekšā aizvilka viņu ložmetēju Biržu vietējiem kaujiniekiem, kaut gan nepārtraukti pāri viņu galvām līja ložu lietus. Vai tā bija tikai jaunības trakulība, pārgalvība vai arī varonība? Daudzi jaunieši un zemnieki no apkārtējiem pagastiem šajā kaujā pirmo reizi turēja ieroci rokās, pirmo reizi cīnījās ne tikai par savu zemes pleķīti, bet arī par visas Latvijas brīvību. Viņiem izdevās! Bermontiešu pārspēks, labi apbruņots, muka no 25 zemniekiem un dažiem zēniem, kuri vēl bija tikai bērni. Varbūt tas arī bija lielākais ienaidnieka samulsums, pārsteigums un panika, kas lika pamest zirgu pajūgus un munīciju un mukt meža masīvā, atpakaļ neskatoties.

Droši vien mums biežāk jāraksta un jārunā par tām tālajām varonības dienām, par notikumiem, kas risinājušies šeit pat mūsu novadā. Varbūt, arī jūsu vecvectēvi bija to dienu cīnītāju rindās?

Lāčplēša ordeņa kavalieri, kuri dzimuši vai dzīvojuši Jēkabpils novadā:

Bērziņš Mārtiņš Andreja d.

Latgales partizānu pulka kareivis. Ordenis iešķirts 1921. gadā.
Dzimis 1892. gada 2. oktobrī Biržu pagastā.
Miris 1926. gada 24. maijā. Apbedīts Leimaņu kapos.

Gēģeris Jānis Pētera d.

4.Valmieras kājnieku pulka virsseržants. Ordenis piešķirts 1920. gadā.
Dzimis 1894. gada 18. novembrī Biržu pagastā.
Miris 1957. gadā. Apbedīts Biržu kapos.

Īvans Pēteris Jāņa d.

Jelgavas kājnieku pulka kapteinis. Ordenis piešķirts 1920. gadā.
Dzimis 1896. gadā 26. martā Rubenes pagastā.
Miris 1941. gadā Vorkutā.

Brālītis Otto Andreja d.

Seržants Latgales partizānu pulkā. Ordenis piešķirts 1923. gadā.
Dzimis 1895. gada 30. janvārī Biržu pagasta Zānānos.
Miris 1971. gada martā. Apbedīts Ābeļu kapsētā.

Skudra Jānis Jura d.

3. Jelgavas kājn. pulka seržants. Ordenis piešķirts 1920. gadā.
Dzimis 1886. gada 26. maijā Rubenes pagastā.
Miris 1971. gada 18. janvārī. Apbedīts Dunavas katoļu kapos.

Veiss Eduards Franča d.

3. Jelgavas kājn. pulka seržants. Ordenis piešķirts 1920. gadā.
Dzimis 1894. gada 3. martā Līvānu pag. Cargradā.
Miris 1969. gada 29. oktobrī. Apbedīts Dunavas kapos.

Kalnaraups Pēteris Jāņa d.

3. Jelgavas kājn. pulka virsseržants. Ordenis piešķirts 1920. gadā.
Dzimis 1894. gada 14. decembrī Biržu (tag. Kalna) pagastā.
Miris 1958. gadā 9. novembrī ASV. Apbedīts "Woodlawn" kapsētā.

Pēteris Artūrs Spulģe-Spulģis Bērtuļa d.

4. Valmieras kājn. pulka kapteinis. Ordenis piešķirts 1920. gadā.
Dzimis 1896. gada 22. jūlijā Dignājas (tag. Kalna) pagasta Spuldzeniekos.
Miris 1922. g. 1. janvārī Rēzeknē. Apbedīts Rīgā, Brāļu kapos.

Kolosovskis Antons Jāzeps d.

3. Jelgavas kājn. pulka kaprālis. Ordenis piešķirts 1920. gadā.
Dzimis 1891. gada 26. jūlijā Dvietes pagastā.
Miris 1983. gada 2. jūlijā. Apbedīts Rubeņu kapos.

Staltmanis Nikolajs Jāņa d.

3. Jelgavas kājn. pulka kapteinis. Ordenis piešķirts 1925. gadā.
Dzimis 1893. gada 16. jūlijā Susējas pagastā. Vēlāk zemkopis Kaldabruņā.
Apcietināts, nošauts 1942. gada 14. aprīlī Jeņiseiskas cietumā.

Tie ir tikai daži no mūsu varonīgajiem strēlniekiem, Atbrīvošanas cīņu dalībniekiem, bet ir simtiem citu par ko varam stāstīt un runāt, dalīties atmiņās. Dignājas pagasta muzejs "Laipa" vāc un glabā daudzus latviešu strēlnieku dzīves stāstus, lai nākošās paaudzes zinātu, par kādu cenu pirktā katra Latvijas zemes pēda, lai lepotos ar savu vecvectēvu varonību, stāstītu to bērniem un bērnu bērniem.

Tāpēc gribu lūgt, visu latviešu strēlnieku pēcnācējus, saglabāiet cīnītāju nemirstību, pierakstiet ģimenēs stāstīto par saviem senčiem, viņu dzīves gaitām. Es ar lielu pacietību no jums gaidīšu relikvijas (dokumentus, zīmotnes, apbalvojumus u.c.) un ziņas par sava pagasta vīriem strēlniekiem. Nodotās liecības, ko esmu saņēmusi no bijušās novadpētnieces Ainas Mikulānes un, ko saņēmu no jums, glabāšu un nodošu drošās rokās pēc sevis.

Ja kādam ir tuvāka interese par latviešu strēlniekiem, tad ir iespēja iepazīties ar

materiāliem Dignājas muzejistabā “Laipa”, kā arī Dignājas bibliotēkā.

Kontaktinformācija:

Muzejs “Laipa”, Dignājas pagastā

Inta Stroža, tel.20574338, e- pasts: inta.stroza@inbox.lv

Dignājas bibliotēka, tel. 29869741, 20380144, e- pasts: dignajasbib@jekabpilsnovads.lv

Sagatavoja: Dignājas novadpētniece Inta Stroža, Dignājas bibliotekāre Dace Grigorjev, papildināja K.Sēlis